

1-й случай. Примѣръ. *Да ся найде лихва-та отъ капиталъ 7000 гр., даденъ по 12 проценти отъ 100.*

Явно е, че о колко-то пжти капиталъ-тъ 7000 е по-голѣмъ отъ 100, о толкова пжти негова-та лихва ще бжде по-вече отъ 12 гроша, слѣдователно, между капиталы-ты и тѣхны-ты проценты *сдържаніе-то е право*. И така, като нарѣчемъ x исканы-ты проценты, и съставимъ съразмѣрность:

$$\begin{array}{rcl} 100 & \text{гр.} & \text{—} & 12\% \\ 7000 & \text{„} & \text{—} & x \\ \hline 100 : 7000 & = & 12 : x \end{array}$$

находимъ отъ тѣж съразмѣрность $x=840$ гроша. Такъва е лихва-та за годинѣ отъ 7000 гроша.

Примѣръ. *Капиталъ 3000 гр. даденъ за 1 годинѣ и 5 мѣсяцы по 6% на годинѣ; да ся найдеть проценти-ти отъ всичкый капиталъ за това врѣмя.*

За да рѣшимъ това пытаніе, да прѣвърнемъ съставно-то число 1 год. + 5 мѣс. въ години:

$$1 \text{ год.} + 5 \text{ мѣс.} = 17/12 \text{ год.}$$

и да найдемъ проценты-ты отъ 100 гроша за всичко-то врѣмя, по съразмѣрность:

$$\begin{array}{rcl} & \text{въ 1 год.} & 6\% \\ & \text{а въ } 17/12 \text{ „} & x \\ \hline 1 : 17/12 & = & 6 : x \end{array}$$

Като имамы отъ тѣж съразмѣрность проценты x отъ 100 гроша за всичко-то врѣмя $17/12$ год., то вещь лесно можемъ намѣри проценты-ты отъ капиталъ 3000 гроша за това врѣмя, по съразмѣрность:

$$\begin{array}{rcl} 100 & \text{гр. даватъ} & x\% \\ 3000 & \text{„ „} & x' \\ \hline 100 : 3000 & = & x : x' \end{array}$$

А като прѣумножимъ тыя двѣ съразмѣрности, ще излѣзе:

$$1 : \frac{17 \times 30}{12} = 6 : x'; \text{ отгдѣ-то } x' = 255 \text{ гроша.}$$

Такъва сж искани-ти проценти за 1 год. и 5 мѣс.

Примѣръ. *Да ся найдеть проценти-ти отъ капиталъ 5000 гроша, даденъ за 315 дни по $3/4$ отъ гр. на мѣсяць *).*

*) При смѣтаніе лихвы всякой мѣсяць ся взема за 30 дни. слѣдователно година-та — за 360 дни.